

בטחון שבועי

אור חדש על מתיקות דרך "ויגבה לבו בדרכי השם" במשנת נובהרדוק.

מהגה"צ רבי יהודה מאנדל שליט"א מעי"ת לייקווד יצ"ו

הגליון בשבוע זה
נתרם לזכות:
הינדא בת אלטע חנה
רבקה

לע"נ מרת חוה בת ר' פינחס ע"ה

חודש תשרי - גליון 38

פרשת וילך - שובה

ויקרא משה ליהושע בן חזק ואמץ, וד' הוא ההולך לפניך, הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזבך, לא תירא ולא תחת.

יש כאן חיזוק אחר חיזוק אחר חיזוק. ובהמשך הפרשה (פסוק כ"ג) ובתחילת ספר יהושע הקב"ה אומר ליהושע חזק ואמץ וכו' רק חזק ואמץ מאוד וכו' הלא צייתוך חזק ואמץ. ובסוף פרק א' עוד פעם רביעית, רק חזק ואמץ, וכל זה, חוץ מעוד פסוקי חיזוק כגון כאשר הייתי עם משה אהיה עמך ועוד ועוד ע"ש.

למדנו מזה כלל גדול. העלחת האדם תלויה בכמה חיזוק יש לו! האריז"ל היה מחזק את תלמידו הגדול מוה"ר רבי חיים ויטאל בלי סוף, ועוד יותר לאחר שנפטר, על' בספר שבחי רבי חיים ויטאל (כתבי מהרח"ו עצמו) שהאריז"ל נגלה אליו ג' ימים אחרי שנפטר. אמרתי לו: א"כ ח"ו אתייאש מכל מה שהבטחתי ומכל הטובה שאמרת לי שעתידה לבא על ידי? אמר לו: אל תתייאש כי בהגיע זמן אני אבא ואגלה לך את אשר תעשה, ואיקץ - ומאז ואילך, רוב הלילות היה נגלה לי בחלום, וינחמיני שלא אתייאש!!

איזה חיזוק היה ליהושע - לבטוח שהשי"ת אתו, ולא לפחד - לא תירא ולא תחת! - בטחון, ועוד בטחון! השי"ת לא יעזב אותך! וכשיהודי מחזק את עצמו במאמרי חז"ל, אנחנו קוראים לזה לימוד מוסר! המוסר האמיתי והתועלתית ביותר, הוא כשאדם חוזר על פסוק או מאמר חז"ל - שהוא מרגיש בנפשו, שהוא צריך לשמוע - הרבה פעמים עם ניגון רך, עד שלאט לאט הוא מרגיש שזה נכנס לתוך לבו.

רבותי, הרבה מאתנו, מעודינו לא למדנו מוסר כמו שראוי. כל גדולי המוסר, כולל המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, אמרו שמוסר זה משמת. אם אדם מחפש את המוסר שהוא צריך לשמוע ושמוע את נפשו, אז באמת ייחנה מכל רגע בלימוד המוסר!!

מורי ורבי הרב חיים

מרדכי זויינקראנץ זצ"ל

הוא ז"ל היה אחד מרבותי הגדולים, אשר בביתו היתה הרגשה של השראת השכינה. (נסענו כמה אברכים לביתו, לשמוע וועדים, וישבנו אצלו במטבח (!) והרגשנו שם את השכינה!). והוא סיפר לי שהמוסר התמידי שלו נתן לו טעם של גן עדן בעוה"ז!

חוץ מהיותו ת"ח גדול, הוא השקיע הרבה זמן בלימוד חוה"ל ועוד ספרים, עד שהרגיש איזה נקיות מקנאה תאוה וכבוד וכו' (ואכן הרבה העידו שהוא היה פועל ישועות בשבילם).

אני הכרתי הרבה בעלי מוסר מאירופא מלפני המלחמה, ואני אומר לכם - הם אהבו לימוד המוסר. כשהיה להם ענין שהציק להם הם הזדרזו ללמוד מוסר עד שנרגעו. היה להם בעיקר שני מטרות. א. בטחון ב.

כבוד. לדוגמא, אם הרגישו לא טוב, היו מתעמקים ומתבוננים מהו שורש ההרגשה הקשה. עד שהיו מגלים שיש להם איזה פחד מאיזה ענין, או איזה קנאה נסתרת על איזה אדם. ואז למדו הספרים המדברים על הענין שמעיק להם, עד שהגיעו לאיזה פסוק או מאמר חז"ל שמדבר אל לבם. כגון במסילת ישרים על נקיות, "הכבוד הבל הבלים" עם ניגון עוד פעם ועוד פעם, כל עוד שמרגישים שזה דופק על הלב, וזה עושה פלאות לרפאות את הלב! או מאחז"ל "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם" - וכן אם הרגישו ששורש המצוקה שלהם היה דאגה, אז למדו על בטחון, ושננו איזה מאמר מחזק או את הפסוק "והבוטח בד' חסד יסובבנו" עוד פעם ועוד פעם, עד שהפחד התפוגג והלך. (ומחר עוד פעם...!)

זהו המוסר המתוק מדבש שהאדם מרגיש שזה מחיה אותו ומשחרר אותו מכל המדות הרעות, שבעצם מעיקים לנשמה.

הצעת עבודה למעשה: הרבה מהעובדים האמיתיים ממליצים. הקבלה הראשית בעשרת ימי תשובה צריכה להיות - ללמוד מוסר. [אולי 10 או 20 דקות מידי יום]. רק מלהיות אדם שמחובר למוסר, כבר מגדיר אותו באופן חזק בשם "בעל תשובה" כי הוא כסדר עסוק בתשובה. וכל זה בתנאי שבאמת עוסק במוסר באופן שיערב לו וכמו שנתבאר.

שובה ישראל עד ד' אלקיך

מי אתה באמת? – עלם אלקים:

שובה – לחזור. וצריך ביאור, מי שעבירותיו מאז ילדותו, איך אפשר לקרוא לזה "חזרה", ו"תשובה". הרי הוא מתחיל חיים חדשים. עד עכשיו הוא היה שקוע בקנאה תאוה וכבוד? והנה הקב"ה קבע ראש השנה ביום בריאת אדם הראשון. אדה"ר נברא "בצלם אלקים", והיינו שנברא עם הכוחות הנפלאים ביותר שרק שייך, כולו טוב עם גדלות בלי סוף. הקב"ה דן אותנו ביום זה כדי להזכיר לנו מי אנחנו באמת! בתוך תוכך אתה באמת צלם אלקים – בריה המושלמת בכל מיני שלימות, כל התפקיד שלך זה ליישר את עצמך למה שאתה באמת! לתקן כמה טעויות ולחזור לשורש שלך!!
כח היצה"ר – לא להאמין בתשובה

באמת כשיהודי חוזר, אפילו קצת בתשובה, הוא כבר חדש לגמרי, וכבר זכה להפוך עולמות שלמים. אלא שהיצה"ר מאוד לא מרוצה ממצב כזה. והוא משתדל שהאדם ימשיך להרגיש כל חטאיו וכל אשמתו, ומוריד בעיניו ערך תשובתו. וזהו היפך האמת (הרי רבינו יונה כתב בתחילת שערי תשובה (אות ט') שלכל תשובה תמצא סליחה). כי הרי החילוק הוא עצום בין לפני הסליחה, ובין לאחר הסליחה.

וכמה שאדם חושב שהעבירות עדיין אצלו, ואינו מאמין בשינוי הגדול שקרה אצלו, הוא באמת מפחית כח התשובה, וגורם לעצמו לחטוא עוד, משא"כ כשאדם שמח עם תשובתו, הוא מתחיל דף חדש, וגורם לעצמו להיטיב דרכיו עוד יותר. (כבר כתבנו כמה פעמים, שהערך של כל דבר הוא לפי החשיבות שהוא עצמו נותן לו). הרמב"ם בהלכות תשובה ז' ד', רצה למנוע הרגשות אלה, ולכן כתב במתק לשונו, שלא יחשוב שהוא מרוחק ממעלות הצדיקים מפני העוונות והחטאות שעשה. אין הדבר כן. אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא וכו'. ע"ש. ואדרבה במקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

בעשרת ימי תשובה, ובפרט בשבת שובה, אנחנו צריכים להודות להשי"ת על המתנה העצומה של התשובה. וכסדר להודות על התשובה שאנחנו זוכים לעשות בימים אלו!! ולבטוח בהשם יתברך שהתשובה באמת מועילה!! ועי' בסמוך.

יום הכיפורים

כתב הרמ"א (שו"ע סי' תר"ז סעי' י') יום הכיפורים אינו מכפר אלא לשבים המאמינים בכפרתו. אבל המבעט בו ומחשב בלבו, מה מועיל לי יוה"כ זה, אינו מכפר (רמב"ם פ"ג משגגות) עכ"ל.
בספר דגל המוסר – שיחות רבינו גרשון ליבמן זצ"ל כתב: שמעתי מספרים עד מפי עד, שפעם כליל יוה"כ, בישיבתו של רבי חיים זואלאזין זצ"ל, עמד רבי חיים ואמר התעוררות כשהוא חוזר במשך חצי שעה כל הזמן על הפסוק: כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם לפני ד'. עד שכל בחורי הישיבה געו אחריו בבכיה. וכתב ע"ז רבינו גרשון שכולנו יודעים את הפסוק הזה, אבל מעיקרי עבודת יוה"כ הוא להתאמץ להרגיש את האושר של הכפרה, ואשריכם ישראל שאביכם שבשמים מטהר אתכם.
יום של רחמים

כך הגדירו הצדיקים את היום הקדוש הזה. כל דקה יקרה עד מאוד, וצריך כל הזמן לחשוב עוד איך להגיע לתשובה יותר אמיתית, ומה יקבל על עצמו, ואיך יוכל לחזק קבלותיו ולקיימם. וכמה שיאמין בגודל ההצלחה של עבודתו ביוה"כ, והתשובה, זה יועיל לו יותר לכפר עליו ולהביא לו שמחה נצחית!!
הסבא מנובהרדוק אמר אחרי יוה"כ שהרגיש שהשתחרר ממשא כבד! המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין אמר: העבירה העיקרית שלנו, הוא שאין אנו מספיק מאמינים שהשי"ת הוא אבא נפלא, ואנחנו צריכים לבטוח בו הרבה יותר. והביא לכך מה שאנו אומרים בסליחות לעשרה בטבת (בפזמון) - "אבותי כי בטחו בשם אלקי צורי, גדלו והצליחו וגם עשו פרי" הרי שזהו עיקר הכשלון שלו! וההכרה בזה, הוא כבר תשובה גדולה! מי שהוא חכם אוהב מאוד את יוה"כ. ועי' יסוד ושורש העבודה שהאדם צריך לשמוח באריכות הצום, שיכול להראות להשי"ת כמה הוא אוהב אותו ית', וכמה הוא מוכן להקריב בשבילו!
ההרגשה ביום הכיפורים – יום הקדוש

כל עשרת ימי תשובה, אנחנו חייבים להשקיע יותר במוסר ובקבלות, כדי שאכן נזכה שיהיו לנו "ימי תשובה"! אנחנו צריכים להכיר בצרה של החטאים שלנו ולהתחרט עליהם ולחזור בתשובה.

לגבי תשובה על גאווה: הסטייפלער זצ"ל כבר אמר שזהו מחלה כללית. ואין אדם (כמעט) שאינו נגוע בזה. אנחנו צריכים לדעת שאף אם יש לנו הרבה גאווה, אם אנחנו משתדלים לעבוד על זה, ומצטערים על הגאווה שלנו, אנחנו כבר בגדר בעלי תשובה על זה. ובישיחות של המשגיח ר' הצקל זצ"ל מבואר שעם קצת השתדלות בזה, ואתה שואף לעונה, כל התקדמות קטנה, נחשב כזכות עצומה ונוראה. כמה דרכים לעבוד על מדה זו: *קצת פחות כעס. *קצת פחות ביקורת. *קצת יותר להקשיב מאשר לדבר. *לדבר בקול קצת יותר נמוך].

אבל יום הכיפורים עצמו, הוא יום של שמחה עצומה!! (ממו"ר רבי עוזר שווארץ זצ"ל) לא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים (סוף תענית).

רבי נתן וואכטפויגעל זצ"ל אמר: ביום הקדוש הקב"ה רוצה להיות קרוב אליו במיוחד, ולהיות **בידידות עצומה** אתנו. לעבור יום כיפור צריך להיות כמו ההרגשה של טהרה במקוה, ונשתדל להרגיש במשך היום, והיודיים, שהשי"ת מנקה אותנו מכל חטאינו!

עוד אמר: אי אפשר להבין גודל ההטבה של יום הקדוש, ואדם צריך לרקוד משמחה! (ואכן העידו ששמעו את המשגיח רבי הצקל לוינשטיין זצ"ל רוקד בחדרו בהפסקה ביוה"כ!)

[מספרים על יהודי שירד מהדרך בשנות המלחמה. כשהוא ירד עד כדי חילול יוה"כ, נגלה אליו אביו בחלום ואמר לו שאם לא יחזור בתשובה, הוא לא ישרוד את המלחמה! ורואים כמה חילול יוה"כ הוא העבירה נוראה כ"כ, ומדה טובה מרובה!!]

מפטיר יונה

בקשת מחילה

ביוה"כ אנחנו מצווים לבקש מחילה מכל מי שפגענו בו, וחויץ מעצם הכפרה על ביאל"ה, זה גם משום שהשלום עושה לנו **טהרה** בלבנו, ואז השטן אינו יכול לקלקל את הכפרה של יוה"כ. נוסף על כך, כשאנחנו מוחלים למי שפגע ברגשותינו, השי"ת כביכול גם מוחל על מה שחטאנו לפניו ית"ש.

בירושלמי סוכה פרק ה'. אמר רבי יונה, יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה, ונכנס לשמחת בית השואבה ושרה עליו רוה"ק. אחד הטעמים של השמחה הגדולה של בית השואבה, הוא משום שזכינו לטהרת יוה"כ. וא"כ יונה הנביא האמין כ"כ בכפרת יוה"כ עד שזכה לשמחה גדולה כ"כ שהביא אותו לרוה"ק! והנה יונה זכה שרק כשדיבר עם מלך נינוה, כל אנשי העיר חזרו בתשובה! איך זכה לזה? ויש לומר שכשיונה היה במעי הדגה, הוא התפלל בלשון עבר: - "קראתי מצרה לי אל ד', ויענני, מי שיש לו בטחון בדרגא כזו, שבתוך הצרה, הוא כבר מרגיש את הישועה, דבריו יש להם כח להשפיע תשובה מיד על עיר שלימה! יונה כסדר חשב מחשבות חיוביות: *כיון שהקב"ה החיה אותו בתוך הדג, בודאי יציל אותו לגמרי. *הוא ראה גם ברוה"ק ניסי קריעת ים סוף מתוך עיני הדג כמבואר בחז"ל, ועי"ז התחזק בבטחון שגם לו יהיו נסים. *הוא כבר הזכיר שכשינצל, הוא יביא קרבן תודה. *ועוד מבואר בתפילתו שהרגיש שתפילתו מגיעות השמימה. ואנחנו צריכים ללמוד שאף בתוך חושך ח"ו, לחשוב רק טוב!

פרשת האזינו

ימצאהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון – ההשקעה הטובה ביותר!

פרש"י, ארץ ציה ושממה, ולא אמרו למשה האיך נצא למדברות וכו' כענין שנאמר [זכרתי לך חסד נעורייך וכו'] לכתך אחרי במדבר. הקב"ה מחשיב את בעל הבטחון - בזה שסומך על השם ונמסר להנהגתו (כלשון חוה"ל סוף פרק ב' משער הבטחון – וימסר אליו ויניח הנהגתו עליו), כאילו אנחנו עושים אתו ית' חסד. ועל עצם הבטחון לבד, כבר מקבלים הרבה שכר.

ועי' מדרש שמות רבה (ז' ד') ועתידה גן עדן להיות צועקת ואומרת תן לי צדיקים וכו' ולמי אני מבקשת, **לאותן שהיו בטוחים על שמך. כביכול השי"ת "צריך" בעלי בטחון** (ולכן זה נחשב כחסד עם השם) וגם ג"ע "צריך" בעלי בטחון.

עור ילדך תשי. פרש"י כשבא להיטיב לכם אתם מכעיסין לפניו ומתישים כוחו מלהיטיב לכם. אין לך דבר ש"נותן" כח שהשי"ת ייטיב אתנו כמו בטחון. כי הרי אפילו רשע הבוטח בד', חסד יסובבנו. וכמה שהאדם דואג ואינו סומך על השם, הוא בכלל מתיש כחו ח"ו. השי"ת רוצה להשפיע ישועות גדולות לכל אחד ואחד. הוא מחכה רק לבטחון שלנו. **הלא הוא אביך.** התורה **זועקת** – האיך אתה יכול לשכוח שהשי"ת הוא אביך. **האיך אתה לא תופס את המציאות אמיתית והפשוטה הזאת.** אני הכרתי צדיק שעבד על ענין זה כל ימי חייו, הוא הרגיש מאוד שהשי"ת הוא אביו אוהבו, והוא אהב מאוד להיות לבד עם השי"ת. ובאמת זכה לחיים של הרבה נסים. בשנות המלחמה הוא עמד בנסיונות קשים, תמיד עם שמחה ובטחון, ובלי שום פחד כי תמיד הרגיש שהשם אתו.

אנחנו צריכים להתחנן להשי"ת מאוד שנזכה לבטוח בו באמת. אין שום מקטרגים שיכולים לעמוד נגד תפילה כזאת! ועל עצם ההשתדלות במדה זו יש ג"כ המון שכר. הגר"א כתב (משלי כ"ב י"ט) **ועיקר נתינתו התורה לישראל הוא כדי שישמרו בטחונם בה', וכו' לפי שעיקר מהכל הוא הבטחון השלם, הוא כלל כל המצוות וכו' שזה אות על שריית השכינה בתוך בני ישראל עכ"ל.**

התורה משבחת את הארץ ישראל שמדברים קשים יצא דבש. יל"פ שזה מרמז שגם אדם עם טבע קשה כסלע, יכול להשתנות וליהפך לדבש מתוק! דוד המלך נולד אדמוני ומבואר במפרשים שנולד עם טבע דומה לשל עשיו הרשע. אבל הוא עבד על עצמו עד שנהפך לנעים זמירות ישראל! (גם בחידה שמשון שאל את הפלשתים – מעז יצא מתוק – נראה שמרומז ענין זה). וזה מחזק אותנו, שבאיזה טבע שרק נולדנו, ולו יהא קשה כסלע, עם עזרת השם והמון תפילה, אנחנו יכולים ליהפך למתוקים כדבש!

סוכות – זמן שמחתנו

בהרבה מפרשים מפורש שעיקר מצות סוכה זה בטחון בד' - בדירת עראי, להרגיש שרק ד' שומר ומשגיח עלינו. (ובספר ליקוטי הגר"א מווילנא על המועדים יש רמז נפלא: מדות הסוכה הם $10*7*7$ טפחים = 490, בגימטריא – תמים – תהיה עם ד' אלקיך!). הסוכה הוא גם זכר לענני כבוד שהיו בזכות אהרן. עוד חלק של סוכות הוא זמן שמחתנו. איך כל זה מתחבר ביחד? יתכן, שאהרן זכה להיות אבי שבט כהונה, משום שהיה לב ששמה בגדולת אחיו, (וכמשאחז"ל שלכן זכה לחשן המשפט על לבו), אהרן הרי היה אחיו הגדול של משה, וגם היה נביא עוד לפני שמשה הגיע, איך יתכן שהוא ישמה כשבא אחיו הצעיר ממנו, ולוקח את מקומו? זה שייך רק למי שהוא בעל בטחון אמיתי, ושמח בחלקו, כי יודע שהקב"ה נותן לו מה שטוב בשבילו, וכל מה ששייך לאחרים, אינו טוב כלל בשבילו. ואדרבה, אם היה לו חלקו של אחר היה אסון גדול בשבילו. הוא בטוח לגמרי בהשי"ת, ואינו נותן להקב"ה "רעיונות" איך לנהל את עולמו (של הקב"ה, וגם לא שלו עצמו!), אדם כזה הוא תמיד בשמחה פנימית בחלקו, ויש מקום בלבו לשמוח גם עם חלקם של אחרים.

הצעת עבודה למעשה: זמן שמחתנו הוא הזמן ללכת בדרכו של הלב השמח של אהרן. וזה דורש עבודה על בטחון: לשמוח עם מה שיש לנו – שזה מהשי"ת, ולהיות רגועים ושלווים, ולהיות מגדולת אחרים! וארבעת המינים נאגדים ביחד לרמוז של סוגי היהודים (עם טעם וריח וכו' וכו') כולם צריכים להיות מאוחדים ורק עי"ז מגיע שמחה אמיתית.

ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני

כשאנחנו רוקדים בשמחת בית השואבה, או בשמחת תורה נזכור דברי הרמב"ם בהל' לולב (ח' ט"ו) השמחה שישמה אדם בעשיית המצוה, ובאהבת הקל שצוה בהם, עבודה גדולה היא וכו' וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו כו' חוטא ושוטה. וכל המשפיל עצמו ומיקל גופו במקומות אלה הוא המכובד העובד מאהבה, וכן דוד מלך ישראל אמר ונקלותי עוד מזאת כו' והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ד' עכ"ל, וע"ש.

פרשת בראשית

בדמות אלקים עשה אותו. זהו פעם השניה שהתורה הזכירה צלם אלקים. וזה מראה על חשיבות ענין זה. אדם שזוקף בשמו"ע בהזכרת השם, כ' רבינו יונה (ספ"ק דברכות) שבזה מראה שהוא בוטח בד' (שהוא זוקף כפופים) שייטיב לו בכל הענינים. ובאמת הקב"ה ברא את האדם שעומד זקוף, לא כשאר בע"ח. וי"ל זהו כדי להזכיר לעצמינו שאנחנו צלם אלקים וראשנו בשמים! ואנחנו מחוברים להשי"ת, ויכולים ע"י הבטחון להשיג ממנו ית' הכל. **"תכלית הבריאה הוא ההכרה שמקבל ומושגת בכל רגע ורגע ובכל תנועותיו מהקב"ה, וזהו עיקר הבטחון, ולא רק הבטחון בנוגע לעתיד בלבד".** (משנת רבי אהרן ח"א עמוד י"ז).

חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם. (סנהדרין ל"ז). **האם ידעת?** *שבשבילך נברא העולם! *אסור לך לחשוב שאתה רשע (אבות ב' י"ג) *מי שמחזיק עצמו לרשע, מתוך כך יוצא לתרבות רעה לגמרי ח"ו (רמב"ם במשנה הנ"ל). *הגורם העיקרי להתעלות ותיקון האדם, הוא ע"י שמכיר מעלותיו, ולכן הוא חייב להתבונן בהם! (רבינו יונה בשער העבודה ע"ש. משנת ר"א, ח"א עמוד קנ"ז). *העונש החמור ביותר לעולם הבא, כשיראו לאדם כמה גדול היה יכול להיות (הגר"א) *עניו אמיתי יודע רוממותו. (חזה"ל ריש

שמחת תורה

בר"ה, כשאנחנו אוכלים תפוח בדבש, אנחנו מבקשים שנה טובה "ומתוקה", וזהו לשון משונה שלא מצאנו בשום מקום אחר, אפילו לא בקיום מצוות. ויש לפרש שזה בא לרמוז על מתיקות התורה, ששם נאמר ומתוקים מדבש. וגם אנו מתפללים כל יום והערב נא. ולכן כל פעם שאנחנו טובלים גם את החלה בדבש נזכור שזהו כדי לזכות למתיקות התורה כל השנה! גם בכל ימי הרחמים ב"לדוד ד' אורי" אנחנו מזכירים את בקשת דהמע"ה – לשבת בבית ד' - לחזות בנועם ד'. אין דבר גדול יותר מלזכות לטעם מתיקות בתוה"ק.

פעם דברתי עם ראש ישיבה שמצליח במיוחד. ידוע שהוא מתמיד גדול, ת"ח עצום, וגם עניו נפלא. איך הוא מחזיק את ישיבתו? כמעט כלום! הוא יושב ולומד והכסף מגיע! פעם בקשתי ממנו שיגלה לי סוד הצלחתו. הוא לא דיבר כ"כ, אבל דבר אחד אמר לי: **"אני מתפלל כל יום שאזכה למתיקות וגעשמאק בלימוד התורה!!"**

יתכן שזהו הטעם שהסיום של כל הימים הקדושים הוא בשמחת תורה, השאיפה הגדולה ביותר הוא הדביקות והמתיקות בתוה"ק! ומי שלומד כך, זוכה לכל הברכות בעולם!!

שער הכניעה) *ענוה = הכרה שהכל מד', והכנעה לרוב טובו. *זהו עבודה לכל החיים, היצה"ר רוצה שנהיה "ענוים" בענוה פסולה לבטל גדלותינו, נזכור שמעלותינו הם הכלים שלנו!